

1 Ar trebui să mă adresez unei instanțe de drept comun sau unei instanțe specializate (de exemplu unei instanțe cu competențe în materie de litigii de muncă)?

În general, acțiunile în primă instanță în materie civilă sunt soluționate de o instanță ordinară, și anume, în majoritatea cazurilor, de instanța districtuală (*okresný súd*) [secțiunea 12 din Codul de procedură civilă contencioasă (*Civilný sporový poriadok*, CCAP)], iar în cazuri excepționale – de instanța regională (*krajský súd*) (secțiunea 31 din CCAP). În anumite cazuri, trebuie însă sesizate instanțe specializate (a se vedea răspunsul la întrebarea nr. 3)

2 În cazul în care instanțele de drept comun sunt competente în materie (respectiv acestea sunt instanțele care sunt responsabile de soluționarea unor astfel de cauze) cum pot ști cărei instanțe anume trebuie să mă adresez?

Competența materială înseamnă, în general, stabilirea competenței diferitelor tipuri de instanțe în soluționarea cauzelor în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție. Acest lucru înseamnă că se stabilește dacă o instanță districtuală sau o instanță regională trebuie să soluționeze o acțiune în calitate de instanță de prim grad de jurisdicție. În general, instanțele districtuale sunt competente să judece cauze civile în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție (secțiunea 12 din CCAP). În anumite materii prevăzute de lege, instanțele regionale soluționează cauzele în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție (secțiunea 31 din CCAP). Criteriul de bază pentru a determina competența instanței este natura acțiunii.

Audierile în fața instanțelor de prim grad de jurisdicție constituie baza procedurii judiciare. Fiecare acțiune trebuie să fie mai întâi soluționată de o instanță de prim grad de jurisdicție. Circumstanțele care există la momentul începerii procedurii, și anume în ziua în care pretenția/cererea este primită la instanță, sunt decisive pentru stabilirea competenței materiale. O modificare a circumstanțelor în cursul procedurii nu are niciun impact asupra competenței materiale deja stabilite.

Existența competenței materiale este una dintre condițiile procedurale fundamentale aplicabile unei instanțe. Instanțele examinează din oficiu dacă această condiție a fost îndeplinită în toate etapele procedurilor și în toate cazurile, astfel că nu este necesar să se invoce excepția de necompetență materială. În cazul în care o instanță constată că nu are competență materială, aceasta este obligată să transfere cauza unei alte instanțe care are competență materială. Instanța informează reclamantul/solicitantul cu privire la acest lucru. În cazul în care pretenția/cererea a fost deja comunicată părâtului, instanța trebuie, de asemenea, să informeze partea respectivă că a transferat cauza unei instanțe care are competență materială. Un litigiu cu privire la competența materială poate apărea numai între o instanță districtuală și o instanță regională, deoarece Curtea Supremă (*Najvyšší súd*) nu poate avea competență materială în calitate de instanță de prim grad de jurisdicție. Un litigiu cu privire la competența materială între o instanță districtuală și o instanță regională va fi soluționat de Curtea Supremă, care este instanța superioară ambelor și care hotărăște asupra competenței.

2.1 Există o diferență între instanțele de drept comun „inferioare” și „superioare” (de exemplu instanțe districtuale considerate instanțe inferioare și instanțe regionale considerate instanțe superioare) și, dacă există, care este instanța competentă pentru soluționarea cauzei mele?

În cadrul sistemului judiciar din Republica Slovacă există trei niveluri de jurisdicție: instanțe districtuale, instanțe regionale și Curtea Supremă. Instanțele districtuale sunt competente să judece cauze civile în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție (secțiunea 12 din CCAP). Instanțele regionale au competență în al doilea grad de jurisdicție; prin urmare, căile de atac introduse împotriva hotărârilor pronunțate de instanțele districtuale sunt soluționate întotdeauna de instanțele regionale. Fac excepție litigiile care decurg din controlul abstract în domeniul protecției consumatorilor, în cazul cărora instanțele regionale (Tribunalul Regional din Bratislava, Tribunalul Regional din Banská Bystrica și Tribunalul Regional din Košice) pronunță hotărâri în circumscripțiile lor în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție (secțiunea 31 din CCAP).

2.2 Competența teritorială (instanța din orașul A sau din orașul B este instanța competentă în ceea ce privește cauza mea?)

Competența teritorială este reglementată de Codul de procedură civilă contencioasă și de Codul de procedură civilă necontencioasă (*Civilný mimosporový poriadok*, CMP). Dispozițiile privind competența teritorială stabilesc ce instanță de prim grad de jurisdicție, respectiv ce instanță specifică, dintre toate instanțele care au competență materială, trebuie să judece și să pronunțe o hotărâre într-o anumită cauză. Reglementările legale aplicabile fac distincție între competența teritorială generală și competența teritorială specială. Competența teritorială specială are prioritate în stabilirea competenței teritoriale a unei instanțe. În cazul în care competența nu se stabilește utilizând această metodă, este aplicată competența teritorială. Competența teritorială poate fi, de asemenea, opțională (alternativă/facultativă) sau exclusivă. În cazul în care competența teritorială este opțională, reclamantul poate alege să formuleze acțiunea la instanța ordinară a părâtului sau la o altă instanță prevăzută în CCAP. În cazul competenței teritoriale exclusive, sunt enumerate cazurile în care are competență teritorială o altă instanță decât instanța ordinară a părâtului. Acest lucru înseamnă că o anumită instanță are competență indiferent dacă o altă instanță este instanța ordinară a părâtului și fără a ține seama de posibilitatea de alegere a forului în cauza respectivă.

2.2.1 Regula în materie de competență teritorială**Cauze contencioase**

În conformitate cu dispozițiile CCAP, instanța ordinară a părâtului are întotdeauna competență teritorială, cu excepția unor dispoziții contrare (secțiunea 13 din CCAP).

Instanța ordinară a unei persoane fizice este instanța în circumscripția căreia se află domiciliul persoanei fizice (secțiunea 14 din CCAP).

Instanța ordinară a unei persoane juridice este instanța în circumscripția căreia se află sediul social al persoanei juridice [secțiunea 15 alineatul (1) din CCAP]. Instanța ordinară a unei persoane juridice străine este instanța în circumscripția căreia se află sucursala persoanei juridice străine în Republica Slovacă [secțiunea 15 alineatul (2) din CCAP].

În cazul în care instanța ordinară nu poate fi stabilită în acest mod, instanța ordinară este instanța în circumscripția căreia se află ultimul domiciliu al persoanei fizice sau ultimul sediu social al persoanei juridice în Republica Slovacă. În cazul în care nu există o astfel de instanță, atunci are competență instanța în circumscripția căreia se află bunurile deținute de persoana respectivă (secțiunea 16 din CCAP).

Instanța ordinară a statului este instanța în circumscripția căreia s-a produs fapta care a dat naștere pretenției (secțiunea 17 din CCAP).

Cauze necontencioase

În cauzele necontencioase (secțiunea 3 din CMP), instanța care are competență teritorială este stabilită prin lege. În cazul în care competența teritorială nu poate fi stabilită în acest mod, are competență teritorială instanța ordinară a reclamantului.

2.2.2 Reglementări particulare

2.2.2.1 Când pot alege între instanța din raza teritorială în care pârâțul își are domiciliul (instanța determinată prin aplicarea regulii de bază) și o altă instanță?

Competența alternativă (competența aleasă în funcție de opțiunea proprie) reflectă dreptul reclamantului de a alege, în locul instanței ordinare a pârâțului, o instanță care are competență în temeiul secțiunii 19 din CCAP. Pe lângă instanța generală a pârâțului, are, de asemenea, competență teritorială o instanță în circumscripția căreia:

- a) se află locul de muncă al pârâțului, conform contractului său de muncă;
- b) s-a produs o circumstanță care dă naștere unei acțiuni pentru acordarea de despăgubiri;
- c) se află sucursala unui persoane juridice care are calitatea de pârât, dacă litigiul se referă la sucursala respectivă;
- d) se află domiciliul reclamantului care acționează în calitate de consumator, dacă litigiul se referă la protecția consumatorilor sau dacă litigiul se referă la un arbitraj privind protecția consumatorilor;
- e) se află domiciliul sau sediul social al reclamantului sau, în cazul unei persoane juridice străine, se află unitatea organizațională a reclamantului, în cazul unui litigiu referitor la combaterea discriminării.

2.2.2.2 Când am obligația să aleg o instanță diferită de cea din raza teritorială în care pârâțul își are domiciliul (instanță determinată prin aplicarea regulii de bază)?

Competența exclusivă în materia **procedurii contencioase** înseamnă obligația reclamantului de a alege instanța care are competență în temeiul secțiunii 20 din CCAP, în locul instanței ordinare a pârâțului. Acest lucru înseamnă că, în următoarele cazuri, competența teritorială de a judeca acțiunea aparține instanței:

- a) în circumscripția căreia se află bunul imobil, într-un litigiu privind un drept real asupra bunului imobil;
- b) în circumscripția căreia se desfășoară procedurile succesoriale, într-un litigiu privind procedurile succesoriale;
- c) la care se desfășoară procedura de executare, dacă litigiul este cauzat de natura specială a procedurii;
- d) la care se desfășoară proceduri de faliment sau de restructurare, dacă litigiul este cauzat de natura specială a procedurilor, cu excepția procedurilor privind tranzacționarea bunurilor matrimoniale indivizibile;
- e) în circumscripția căreia se află locul de desfășurare a arbitrajului, dacă acțiunea se referă la litigii în legătură cu proceduri de arbitraj, cu excepția procedurilor de arbitraj privind protecția consumatorilor; în cazul în care locul de desfășurare a arbitrajului nu se află pe teritoriul Republicii Slovace, are competența să judece cauza instanța în circumscripția căreia se află domiciliul sau sediul social al pârâțului sau unitatea organizațională a pârâțului persoană juridică străină; în cazul în care domiciliul sau sediul social al pârâțului sau unitatea organizațională a persoanei juridice străine care are calitatea de pârât nu se află în Republica Slovacă, atunci are competența să judece cauza instanța în circumscripția căreia se află domiciliul sau sediul social al pârâțului sau unitatea organizațională a persoanei juridice străine care are calitatea de pârât.

Competența exclusivă în materie de **procedură necontencioasă** înseamnă că are competență următoarea instanță în locul instanței ordinare:

În procedurile privind **divorțul unui cuplu căsătorit**, competența teritorială aparține instanței în circumscripția căreia s-a aflat ultimul domiciliu comun al soților, cu condiția ca cel puțin unul dintre aceștia să aibă în continuare domiciliul în această circumscripție. În caz contrar, are competență teritorială instanța ordinară a soțului care nu a formulat cererea. În cazul în care competența judiciară nu poate fi stabilită în acest mod, are competență instanța ordinară a reclamantului (secțiunea 92 din CMP).

În procedurile privind **stabilirea nevalabilității** sau a **nulității căsătoriei**, competența teritorială aparține instanței în circumscripția căreia s-a aflat ultimul domiciliu comun al soților, cu condiția ca cel puțin unul dintre aceștia să aibă în continuare domiciliul în această circumscripție. În caz contrar, are competență teritorială instanța ordinară a soțului care nu a formulat cererea. În cazul în care competența judiciară nu poate fi stabilită în acest mod, are competență instanța ordinară a unuia dintre soți (secțiunea 101 din CMP);

În procedurile privind **protecția judiciară a minorilor**, competența teritorială aparține instanței în circumscripția căreia se află domiciliul minorului, stabilit la începutul procedurii prin acordul părinților săi sau în alt mod în conformitate cu legea [secțiunea 112 alineatul (1) din CMP].

Competența teritorială în procedurile privind **adopția** aparține instanței în circumscripția căreia se află domiciliul copilului, stabilit la începutul procedurii prin acordul părinților săi sau în alt mod în conformitate cu legea. În cazul în care nu există o astfel de instanță, are competența să soluționeze cauza instanța în circumscripția căreia locuiește copilul (secțiunea 136 din CMP).

Competența teritorială în procedurile privind **calitatea procesuală activă** aparține instanței în circumscripția căreia se află domiciliul persoanei a cărei calitate este vizată (secțiunea 232 din CMP).

Competența teritorială în procedurile privind **acordarea permisiunii de izolare și reținere a unei persoane într-o unitate medicală** aparține instanței în circumscripția căreia se află unitatea medicală (secțiunea 252 din CMP).

Competența teritorială în procedurile privind **desemnarea unui custode** aparține instanței în circumscripția căreia se află domiciliul persoanei vizate; în cazul în care nu există o astfel de instanță, are competență instanța în circumscripția căreia se află activele deținute de persoana fizică (secțiunea 273 din CMP).

Competența teritorială în procedurile privind **declararea decesului** aparține instanței ordinare a persoanei al cărei deces urmează să fie declarat (secțiunea 220 din CMP).

Competența teritorială în procedurile privind **succesiunea** aparține instanței în circumscripția căreia:

- a) s-a aflat domiciliul testatorului la momentul decesului;
- b) se află activele testatorului, cu excepția cazului în care competența se stabilește în conformitate cu litera (a);
- c) a decedat testatorul, cu excepția cazului în care competența se stabilește în conformitate cu literele (a) sau (b) (secțiunea 158 din CMP).

În cadrul procedurilor succesoriale ulterioare, are competență teritorială instanța care a soluționat procedura succesorală (secțiunea 159 din CMP).

În cazul în care o acțiune a unui minor care are calitatea de moștenitor trebuie aprobată de o instanță în legătură cu procedurile succesoriale, instanța în fața căreia se desfășoară procedura succesorală are competența de a aproba acțiunea în justiție [secțiunea 160 alineatul (1) din CMP].

Competența teritorială în procedurile privind **depozitul notarial** aparține instanței în circumscripția căreia se află sediul social al notarului care primește în depozit banii, obiectele sau valorile mobiliare (secțiunea 334 din CMP).

Competența teritorială în procedurile privind **înlocuirea pe cale judiciară a unei garanții pierdute care a fost emisă de o bancă sau de o sucursală a unei bănci străine** aparține instanței în circumscripția căreia se află sediul social al băncii sau al sucursalei băncii străine. În caz contrar, instanța ordinară a reclamantului are competență în procedurile privind înlocuirea unui document pe cale judiciară. În cazul în care instanța ordinară a reclamantului nu se află în Republica Slovacă, are competență instanța în circumscripția căreia se află punctul de plată (secțiunea 311 din CMP).

2.2.2.3 Pot părțile însele să atribuie competență unei instanțe care altfel nu ar fi competentă?

Nu.

3 În cazul în care o cauză este de competența unei instanțe specializate, cum pot afla cărei instanțe trebuie să mă adresez?

Competența instanțelor specializate este reglementată în articolele 22-33 din CMP; mai precis, există instanțe specializate competente în:

- a) proceduri privind cambiile și securile;
- b) litigii de muncă;

- c) proceduri de faliment și restructurare;
- d) litigii în materie de proprietate intelectuală;
- e) litigii privind concurența neloială și litigii în materia drepturilor de autor;
- f) litigii care decurg din concurența economică;
- g) litigii privind procedurile de arbitraj;
- h) litigii care decurg din acorduri bursiere;
- i) litigii privind stabilirea nulității unui acord, a unui contract de concesiune de lucrări sau a unui acord-cadru;
- j) litigii care decurg din controlul abstract în domeniul protecției consumatorilor;
- k) litigii privind despăgubirile pentru daune nucleare;
- l) chestiuni referitoare la măsurile de protecție în materie civilă dispuse într-un alt stat membru al UE.

Ultima actualizare: 16/02/2021

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.